

STICHTING GRAFMONUMENTEN

- Initiatiefnemer stichting Grafmonumenten Sint-Pieter wil met het adoptieproject waardevolle grafstenen behouden.
- Je kunt een monument 'adopter' en dat wordt op jouw kosten opgekalefaterd. De persoon die al op

- 'jouw' plek ligt, wordt een verdieping lager in een nieuwe kist begraven. Ook de kosten daarvan betaalt je.
- Het voorwerk, het liggende gedeelte, wordt vernieuwd en daarop komt je naam te staan. Aan de tekst die al op het staande deel staat, mag niets veranderd worden.

Leugengraf

„Het graf tegen de muur waar het kruis ter nagedachtenis aan de pastoors stond, noemen we een leugengraf. Wellicht denkt men dat er op deze plek daadwerkelijk een graf onder de grond zit, maar dat is niet zo. In deze gevallen is er alleen het kruis, verder niets.”
Breur Henket van de stichting Grafmonumenten Sint-Pieter

Jaren stond het kruis omgekeerd tegen deze muur. De afdruk is nog te zien.

Deze achterkant was al bekend.

En nu is ook de vermiste tekst teruggevonden.

foto's Rick Alberigs

Een schatje is opgedoken

Breur Henket had zich er al mee verzoend dat hij het kruis dat weliswaar in de boeken stond maar vermist was, nooit meer zou terugvinden. Het verloren gewaande grafmonument dook echter plots op tijdens een restauratie. Nu wacht het stukje bijzondere historie rustig af bovenop een - hopelijk nog wat jaartjes - leeg graf.

door **Ruud Maas**

De vraag stellen is hem beantwoorden: wie gaat een loodzwaar kruis dat al jaren tegen een muur staat omdraaien om te kijken of er wellicht een verborgen boodschap achterop staat? Niemand. En dus kwam Breur Henket van de stichting Grafmonumenten Sint-Pieter er pas na restauratie achter dat het kruis dat binnenkort een tweede, of eigenlijk derde jeugd tegemoet gaat, al uit 1756 stamt. „Een schatje,

zoals ik bijzondere stenen noem, is opgedoken. Ik wist niet wat ik zag toen het kruis terugkwam van de steenhouwer. Hij had niet meteen door dat het om een verloren gewaand stuk historie ging.” Zoals bekend geeft de stichting 'oude' kruisen een nieuw leven door ze te restaureren en vervolgens het oude kruis op een nieuw graf te plaatsen. Zo adopteert iemand als hij dat wil een oud kruis en dat komt na zijn overlijden op zijn graf te staan. Jaren stond op de begraafplaats bij Sint-Pieter Boven

in Maastricht een dergelijk enigszins onderkomen exemplaar tegen een muur. Waarschijnlijk hoorde het grafkruis bij een gemeenschapsgraf waarin de vroegere pastoors van de kerk begraven werden, maar ook kan het een herdenkingskruis zijn. Het lijkt vast te staan dat het is overgebleven van het oude kerkhof en verplaatst als gevolg van de bouw van de nieuwe kerk. Het kruis laat echter zien dat hergebruik van alle tijden is, want naar nu blijkt werd het kruis al eens gebruikt. Dat het aan twee kanten 'ge-

graveerd' is, deed Henket met de ogen knippen. Wie nu op de begraafplaats rondloopt ziet immers de opgekalefaterde tekst staan: *hier licht begraven Joseph Franssen/sterf den./ en de Cornelya Guerst syne huys/vrouwe sterf den 5 juli 1756*. Opvallend is dat de sterfdatum van Franssen niet op de steen is ingevuld. Dit betekent volgens Henket hoogstwaarschijnlijk dat Joseph Franssen na het overlijden van zijn (eerste?) echtgenote met een andere vrouw is getrouwd en vervolgens - wellicht bij haar - op een andere plek is begraven. We zien op het opgeknapte kruis ook het monogram IHS in een stralenkrans, wat onder meer zou kunnen staan voor de eerste drie letters van de Griekse naam voor Jezus, de beginletters van Iesus Hominum Salvator (Jezus de Redder der Mensen) of In Hoc Signo (In dit teken). Verder treffen we een kelk en een doodshoofd als symbool van

de vergankelijkheid aan. Dat het kruis had bestaan, wist Henket wel. Het staat immers vermeld in de boeken van Sint-Pieter, maar werd in de afgelopen tientallen jaren nooit aangetroffen. Nu blijkt dus waarom: het was verstoep. Het sterkt de voorman van de stichting Grafmonumenten in zijn doel om bijzondere kruisen te hergebruiken. Het is historisch erfgoed, misschien, maar Henket noemt het liever funair erfgoed. De kruisen nemen degene die wandelt over het kerkhof mee terug in de tijd. Wanneer je er loopt, zie je tientallen verschillende vormen, kleuren, opdrukken en stijlen. Zodra je dan ook nog eens een oud kruis op een nieuw graf ziet, krijgt dat nog een extra bijzonder tintje. Wie denkt dat Henket alle kruisen nu wel ontdekt en gezien heeft en dat de missie ten einde loopt, heeft het mis. Er staan, zegt hij zelf, nog genoeg speciale 'schatjes' te wacht-

Hij neemt ons mee naar een kruis dat volgens hem al ergens uit 1500 moet stammen. De gemiddelde lezer zal met geen mogelijkheid de in laat-gotische minuskels (kleine letters) gebeeldhouwde naam van de overledene kunnen lezen, maar Henket somt die op alsof het er in hedendaags Nederlands staat. Het kruis is al tientallen jaren niet meer aangeraakt en behoorlijk onderkomen. Toch zakt de moed Henket niet in de schoenen. „Ach”, zegt hij, „dat is zo opgepoetst”. Dan nog even terug naar het ontdekte kruis uit 1756. Weet de persoon die in de toekomst op deze plek komt te liggen al wat voor een bijzonder kruis hij op zijn graf krijgt? „Nee, nog niet. Maar als dit stuk in de krant staat, ga ik het hem vlg vertellen.”

➔ Een overzicht van al gerestaureerde grafmonumenten is te vinden op www.grafmonumentensintpieter.nl.